

הארם אקדמי

ג'יליון 1079

חצות : 11:47

צאת שבת : 17:34

כנית שמות פרשת שמוט

כ"א בטבת ה'תשפ"ו (10/1/2026)

היחיד והעם

בפתח חומש שמות אנו פוגשים שפע של דמויות שאינן נמצאות בתפקיד מרכזי בספריו יציאת מצרים: שפרה ופועה, בת פרעה, האיש המצרי והאיש העברי שהכה, שני האנשים העברים הניצים, בנות יתרו והורעים, ואף יתרו וציפורה, שאוותם עוד נפגש בהמשך. דוקא בחומש שמות, הדבר תמהו לכאורה: חומש זה הרי מתאר את התהווות של ישראל לעם בזאתו ממצרים, ומדובר זה יש להאריך בספריהם של בודדים?

שאנו מתבוננים בדמותי המתווארות אנו מגלים נקודה מפתיעה. מצד אחד – חלק מה"גויים" המתוארים פועלם מתוך מידות חסד ואמת: בת פרעה, שבニיגוד לאביה האכזר חומלת על הרך שבתייה, וזאת אף שהיא יודעת שיש"גילדי העברים זיה" (ב, ז) וכן יתרו כהן מדין, הגוער בלבנותיו שלא גמלו טוביה לה"איש המצרי" שחצילן מיד הרועים הרשעים: "זיאו? לפיה זה עזבטו את האיש? קראנו לו ואכלל" (שם, כ).

ויתכן, שאף שפרה ופועה - מצריות היו. התורה כתובת: "וילאמר מלך מצרים למיללת העברית, אשר שם קחמת שפירה ושלש פשניות פועה" (א, ט), והלשוו אותה חד'משמעות: האם משמעות הכתובה היא: "למיללת שנחן עבריות", או שמא הכוונה: "קמיללת את העבריות"? נחקרו בכך חז"ל: הגمرا (סוטה יא ע"ב) מזהה את שפירה עם יוכבד, ובמיוחד דעתות לנבי פועה – מרמים או אלישבע. אולם במדרשים גם הובא: "ויעוד יש נשים חסידות גיורות כשרות מן הגוים ואלו הן: אסנת, ציפורה, שפירה, פועה, בת פרעה, רות וועל" (מדרשה תשדא פ"א; עיין תורה שלמה שמota, א, סי' קס). חיינו מרשימות הנשים הללו מופיעות בפתחת פרשנינו! ובכיוון ההפון: משה פוגש "שני אנשי עברים נאים" (ב, יט), וכאשר הוא מזהה שאחד מהם הוא ר'ר'שע", והוא פונה אליו: "למה תהך רעך? בתגובה, מטיח הלה כלפו: "וילאמר מי שמק לאיש שר ר'שעפט עליינו הלהרגני אפקה אמר פאשר קרגת את המצרי?" (שם, יד). מסתבר, שגד בעם ישראל ישם רשעים.

ויתכן, שזו משמעותם של ספרי תחילת שמות: חומש זה אכן מתראר מאבק בין עמים, שעליו הכריז פרעה: "וילאמר אל עמו, הנה עם בני ישראל רב ועצום מפנוי" (א, ט). עם ישראל, שעדיה להיות "קמילכת פהקים וגוי קדוש" (יט, ז), יילחם נגד מלכת הרשות והתועבות. אולם עדין יש מקום ליחידי לגבש לעצם זהותם משל עצמם: גם בין הגוים יש מוקם להימצא חסידי אומות העולם, וגם עם ישראל אינו מחוסן מפני רשעים שבתוכו.

לימים, גם יהושע, ממשיכו של משה, יעמוד בפני תופעה זו עם תחילת דרכו: במלחמותו הראשונה עם יריחו הוא יפוגש ברוחב, המכרייזה: "כי ה' אֱלֹהֵיכֶם הוּא אֶלְהֵיכֶם בָּשָׂמִים בָּפְעַל עַל הָאָרֶץ מתקפת" (יהושע ב, יא), ועשה חס德 עם מרגליו; אך מיד אחר כך יתקל בעכון, שלקח משליל יריחו האסור, ו"עשרה נבל" ב"ישראל" (שם, ז, ט).

שבת שלום

מ讂ך "נקודות פתיחה" / הרב אמנון בוק

רשות מקומית שוהם טל. 03-9723065 פקס. 03-9794674 igeret.shoham@gmail.com עד רבעיעי ב 16:00

הרבנות באתר המועצה <https://www.shoham.muni.il/205/>

קישור לדף הפייסבוק <https://www.facebook.com/rabanutshoham> f

נא לנוהג בכבוד בגיליון. אפשר למחוץ

פינט החינוך / אביגיון הרש

קשה לילד שלנו, תלמיד כייתה זו, להתחבר חברתיות בישיבה התיכונית. מה עושים?

השאלה

שלום אביגיון,
הבן שלנו לומד בכיתה זו באחת הישיבות התיכוניות המוכרכות של הציונות הדתית בירושלים. הוא ילד מקסים, רגש וочекם, אבל מתקשה מאוד להשתלב חברתיות.

רבים מהתלמידים בכיתה מցיעים מרתק אקונומי מאד בדור. הם גרים בשכונות מובוססות, טסים הרבה לחו"ל, מזוהים במשכירים יקרים, והפערים האלו מורשיים היטב. אנחנו עובדים במגזר הציבורי, חיים בכבוד, אבל אין לנו את הסמנים החיצוניים האלו. לצערנו, זה כן נושא שמעסיק את הילדיים.

הבן שלנו סיפר שיש ילדים בכיתה שכבר טסו השנה כמה פעמים לחו"ל, בזמן שאנחנו אפילו חופשה בסיסית מתקשים לסגור. אנחנו משתדלים חזק אותו, להסביר שערך של אדם לא נמדד בזה, אבל זה לא פשוט.

הוא גם חשש מהעתיד הקרוב. עוד מעט בר המצווה שלו, והוא מפחד שלא יגיעו הרבה חברים. אנחנו מרגישים אובדי עצות ולא יודעים איך לעזור לו באמת להיכנס לחברה.

נשמח לשמוע מה הייתה מיעץ לנו לעשות.

מירב

התשובה

שבע טוב מירב,

הסיפור שאתה מתרת חזר כמעט בכל שנה. המעבר מהיסודי לחטיבת הביניים הוא טלטלה משמעותית עבור רוב הנערים. הם עדיין ילדים, ופתאום מוצאים את עצם בסביבה חדשה, תובענית, עם ציפיות גבוהות ועם אתגר חברתי מורכב במיוחד. החזית החברתית היא הקרייטית ביותר. נער שלא מרגיש شيئا', שלא טוב לו רגש, פשוט לא פניו ללמידה. אז מה אפשר לעשות בפועל?

1. יוזמה חברתית מוחברת

אל תהסси פנותם להורים של כמה ילדים מהכיתה, ולהציג מפגשים משותפים. טיול קצר, פעילות אחר הザרירים, משחק כדורי או סתם ישיבה יחד. אם גם מצעה השעה, זה יתרון גדול.

2. הורים ישמחו לשיתוף פעולה

רבים מההורים יברכו על כל יוזמה שמצויה את הילדים מהמצפה, ולהציג מפגשים משותפים. ככלmoreו שיחד שילב ב一句话 שותה מההורים. אין כמעט הורה שלא ישם שהילד שלו יבלה בפעילויות מסוימות למסכים, ואם את התנדבי להסיע ולו גם לכיוון אחד, כולל תגלי שהם יעופו על החוצה שלך.

3. שיחה ישירה עם מנהך הביתה

חשיבות מושתפת. לאפשר, לפחות, לחלק את הכיתה לזוגות למיניהם. לפחות מטרת ההוראה בימוד ולסיעו ביצירת חיבורים. למחנכים יש כלים רבים ליצור אינטראקטיות יזומה בין תלמידים, גם בלי להבליט את הקושי.

אפשר, למשל, לחלק את ההוראה לזוגות למיניהם. לא פחות מהלמידה עצמה, נוצר כאן קשר, שיח וחויה מושתפת. זה עובד מצוין.

4. חיזוק הדמיון העצמי

חשיבות מושתפת. העבדי איתו על דמיוי עצמי שבסביבה שמובוסס על ערך ממשי. ככלmoreו הוא שווה מיליון דולר לא בכלל שהוא קיבל ב_mBבון מהעוגן או עוד ליק לאינסטוש... הוא שווה מיליון דולר כי הוא יהלום! ויהלום נשאר יהלום גם אם הוא מכוסה בבוץ. הילד שלו צריך לאהוב את עצמו ולהיות שלו עם עצמו. לא מובן הרע של גאותה ולעוף על עצמו בקטע שלילי אלא להבין שיש לו שליחות מיוחדת בעולם שהוא ורך הוא יכול למלא אותה והעולם צריך אותו!

5. הראה מסיפ/orים אמיינטיים

אפשר לשפתח אותו בסיפורים של אנשים שהתחילה מנקודת פתיחה לא פשוטה והגיעו רחוק בזכותם. העבודה קשה ואמונה בעצמם. יש גם סרטיונים של ספורטאים ואנשים מעוררי הראה שהמסלול שלהם היה דומה, וסביר להניח שהוא יתחרה אליהם. הכל נמצא בiotוב.

אם תרצה, אשמה להמשיך לחשב איתך יחד ולהעמיק לפי ה蟲ך.

בהצלחה גדולה,
אבייגיון

אודות הכותב:

אבייגיון הרש הוא מנהך בישיבה תיכונית, מגיש פינט החינוך בכאן מודשת' ומרצה להורים ולנוער בנושאי חינוך, זהות ודימוי עצמי.

נולדתי פעמיים

"יש לי שני ימי הולדת. יום שנולדתי – ויום שוחררתי"

בשלמה זלמן פרידמן ז"ל, אבא של שמוליק פרידמן, הואה עובדא.

שלמה זלמן פרידמן נולד ביום ו' בשבט תרפ"ז, 9 בינוואר 1927, בעיר הלאמִין שבטרנסילבניה, להוריו ר' יוסף זרחה הלוי ולאימו בלומה לבית מושה משפחה חסידית הקשורה לחצר מונקאטש. הלאמִין לא הייתה עיריה שולית, זו הייתה קהילה יהודית ותיקה וublisher, שמאז המאה ה-18 שימושה מרכזי אזרוי ליהודי הסביבה. היא נקראה ירושלים הקטנה ויהודים מילאו בה תפקיד מפתח. מזכיר העיר היה יהודי, השופט הראשי בבית המשפט המחוזי היה יהודי, עדות מעמד ולהשתתבות היהודים באירופה.

אך הביטחון הזה היה שבירי. גבולות המדינות השתו, שלטונו עבר מיד ליד, והמעבר מהונגריה להרמניה וזרעה לא היה רק עניין מדיני, שכן הוא חוץ גבולות. תחת שלטון הונגרי, ובעיקר עם התחזוקות הברית עם גרמניה הנאצית, החלה הקרים להישפט מותחת לרוגלי היהודים.

ג'יסוס ר' שמולה, ר' יוסף ר' זרחה בהתמדה, יומיי במשבר בענויות לפראנסת משפחתו, יהוד עם ותונגה בו איזורין. אד צולמו הפיני של האב היה נושא עומק בהורה ובחסך.

אימו בולומה הייתה עמוד התוווק של הבית. אישת רחבת דעת, דוברת אידיש, הונגרית וגרמנית, שקרה לא רק ספרי קודש אלא גם ספרי רפואי ורפואה והשכלה כללית. היא הייתה אשת חסיד במובנו העמוק של המושג - עוזרת לנזקקים, הכנסת כלה, הכנסת אורחים קבוצה, ובפרט בלילה שבת שאז השיעו לቤיהם עניים, בודדים ותלמידי ישיבה שאכלו "ימים". הבית עצמו היה מלא ספרים, רהומות ותמונהות, ובו רקמה גדולה של קבר רחל, סמל של חסיליה גלוות ונתקווה.

בתוך עולם זה גדל שלמה בן הזקנים למשחה בת עשרה ילדים. הוא גדל עטוף באהבה, אך גם במחזיות לתורה וליראת שמים. בבר המצוות שלו דרש בסוגיה "אב שמחל על כבשו ורב שמחל על כבודו", דרשה שנשעת היום כמעט כנובאה המיטולת חיים שיש בהם ויתור, ענווה ונשיות אחריות לדורות הבאים.

כילד זכה לכינוי "יליד החלב" (מליקקינדר) זאת לאחר שבחתונתו אחיו הינדא-ליבא נעלם ונמצא במזווהה, שותה חלב. רגע קצר של תום ילידותי בעולם שעתיד להימחק בקרוב.

עם כנישת הגרמנים הוקם במקום גטו. דודו, ר' שמואל יהודה מוצן, נשיא הקהילה, נלקח על ידי הזינדרמריה ההונגרית, הוכח עד ששברו את עצמותיו, ונשלח לאושוויץ. מסופר שבקרון ביקש לומר וידוי, בידועו שסופה קרוב. הוריו של שלמה, ר' יוסף זורה ובלומה, נשלחו גם הם, ולא שבו. שלמה עצמו נשלח גם הוא לאושוויץ עם יתר היהדי גירושורדיין. במשך שלושה ימים נסע בקרון בהמות ובסבל מاضיפות, צמא, חוסר אויר. ברצפת

הקרון עשה חור ותלה חתיכת בד כדי לאפשר לאנשים לעשות את צרכיהם במקומות נסילון נואש למשך מעת אונשיית בתוכו השבל הנורא. כבר עם הגיעו לאושוויץ עת הורד ל"רמפה" הריח את הריח הנורא של שעון הקרטמוראים. בסלקציה, קצין גרמני, שלימים נודע כמנגלה, חילק חיים ומותות בהינינ' ז. הזקנים לצד אחד, הצעירים לצד الآخر. ומיד לאחר מכון התפשטות, ריצה, גילוח כל הגוף, ולביישת בגדי איסיר. בצריפים חיכה רעב קבוע, וכאפז צועני זרך פרוסות לחם כאילו היה חיוט. המرك הדלוך היה משורשים ועלים שהפרות היו אוכלות.

וכבורה תרמייה, מס השקר ההם חלק מה Mishnah. גיורו נורש סכפוף עלייחס שלוח מלה שפהות, בוחן נכתב כי הם מצאים "במקומות נוטשי".

כasher banot haBritut haPatzicior at haMafal bo ubed, houber lemchana tel, shub ubed ubudot beNahia Mifrohot, batNaot holkim v'chamirim. shem haOber dorot haMiyelbavot tat mchana shel boknolad. Mafal TatKarakui baOtzar shel ushrot Kilmotrim, kolvo matchta lePni haAdma. ain shemim, ain orov yom rak minhorot, reush matcet, akkash shrifpa, v'pach. shem usak biYitzor Tili-2-V, telimim shhotlu ul loydon bavelz haGadol. CK, umok matchta laAdma, olos liYitzor vishav uver avinu

ובמנחות דורה, בראש השנה, היהודי מהעירה שלו כתוב מן הזיכרונות את תפילות החג על ניר של שק מלט שלמה גnb, דבר שיכל לעלות לו בחיוו. וכך בtower האדמה, בעיצומה של עבודת כפיה, הם התפללו במנין. סוג של מרד רוחני שקט.

ממחנה דורה, יצא לצעדת המות ברגובלזון מהמנה ברגובלזון מאות נפלו בצד הדרך וכאלף אחרים הוכנסו לאسمים ונשרפו חיים. בברון בלוז מנצח שלמה הילך והידרדר, משקלו ירד ל-33 ק"ג. לא היה מים, ובובוקר שלמה זחל וליקק טל מפשי הרקבת ומרקוניות חלודים כדי לשרוד. ברגובלזון שוחרר על ידי בנות הברית, אך גם אז המות לא ויתר. רבים מתו מן האוכל, לאחר שקיבתם לא יכולת לעכלו. שלמה שרד, ונלקח לשבדיה להחלמה לתקופה של שנתיים.

"יש לי שני מי הולדות, יום שנולדתי - ויום ששהורתת". – נגה לומר. הוא בחר בחיים. והחליט לעלות לארץ ישראל. בשודדייה, הצטרכו לגרעין "ברית חלוצים דתיים", למד עברית ושימש כחזון. קולו הערב ושירה

בוביל 1947 עלתה על האוניה אקסודוס – "יציאת אירופה". שוב טליתה, גירוש בחזרה לגרמניה, מחנות פליטים, אך לבסוף הגיעו לארץ ישראל. מיד עם הגעתו לאזורי התגוייס לפלמ"ח, לחטיבת יפתח, לפולוגה הדתית. לחם בדרכו, חזה קווים מצריים בלילה, השתתף בקרבות ובמצבע יואב. כדריכו, שרד.

בשנת 1955 נ שא לאישה את בנקה לבית וגורן, ילידת רדאץ' שברומניה. לפני המלחמה עת שהתה בבית הספר בכיתה א' אמר לה ולכל חברותיה לעזוב וללכט הביתה. כשהגיעה לביתה את ההוראה אוירוז מט מלטליין, וכך בسنة 1941 גורשה עם משפחתה לגטו מוגילב שבטרנסניסטריה, שם חוויתה רعب, מחילות והשפלות, אך שמרה על אמונה וצלם אונוש. לאחר שעלה לארץ הקימו היא ושלמנה בית של תורה בסכבא, בבודז' בשוות, שימוש כבאי ובעל תפילה. הוא שריר במילואים משן 32 שנה, עד לאחר גל חמשים.

ועליזהו, גונתלו בדרכו אחוריו כו"ג גאל יונן שמאלא, והוא עלה על גאנזער זונזונג זונזונג זונזונג.

ולדו להם שישה ילדים - יוסי, שמוליק, לאה, טל, מאיר ושי. כל שם נושא זיכרונו של קרוב שנחכח בשואה. שלמה עבד בדור, היה בעל "ידי זהב", איש של מעשים לטנים וגדולים. הקפיד על הכנסת אורחים קבועה, על דאגה לימים קרימס לעובדי הניקיון במילקי הרים, לפעלויות עם נוער שלוויים, וכדרכו היה גבאי ובבעל תפילה בקהילתו. את ידיו חינך באחבה ובמסירות לבל חסר להם דבר.

עשרות שנים לאחר מכן, בנו של מליק, אל"ם (מייל) בצה"ל, וכיוום שותף בפיתוח מערכת טילי "חץ", השתתף בטקס המשירה של טילי ההגנה מישראל לגרמניה. טילים שמטרתם להגן על גרמניה מפני מתקפת טילים. שמנונים שנה לאחר שאביו הועבד כעובד במוחנה כפיה לייצר טילים ובחולו השניים, סגירת המפעל.

בリストים עברו הגרמנים, בנו שותף לפיתוח ולמכירת טילים שמוגנים על חיי אדם גרמניים. שלמה זלמן פרידמן ז"ל נפטר בערב שבת פרשת שמוטה, כ"ב בטבת תשס"ב. הוא הותיר אחורי משפחה, קהילה, וסיפור חיים אחד, ש回忆יה שהרוח היהודית יכולה להירמס, אך לעולם לא להישבר אלא היא שבה ועולה במלוא עצמתה.